

Koncert Crnogorskog simfonijskog orkestra u CNP-u

Neobičan žar istinskog izazova

Piše

Sonja Marinković

Za tradicionalni nastup Crnogorskih simfoničara sa dirigentom Radovanom Papovićem odabran je slovenski program koji angažuje ogroman izvođački aparat poznoromantičarskog orkestra. Mada su u drugom dijelu koncerta izvedene atraktivne i popularne kompozicije Musorgskog - „Noć na golom brdu“ i Čajkovskog - „Slovenski marš“, centralno mjesto na ovoj večeri pripalo je crnogorskoj premijeri jednog od najznačajnijih djela Redža Mulića - drugoj „Kosovskoj simfoniji“. Po kompleksnosti izvođačkog zadatka za solistkinju, mladu crnogorsku pijanistkinju Vesnu Đokić, simfoničare i dirigenta Papovića, ovo je bio istinski izazov, na koji su odgovorili sa ogromnom posvećenošću, nadahnućem i neobičnim žarom.

Muzička arabeska

Kompozitor je svoje djelo započeo kao klavirski koncert i otuda istaknuta koncertantna uloga klavira, ali je tokom rada prevladala njegova simfonijska suština, naročito u drugom i trećem stavu kompozicije. Otuda završno, ispravno žanrovsko opredjeljenje kompozicije kao simfonije (na sličan način je Francuz Sesar Frank svoj klavirski koncert nazvao Simfonijskim varijacijama, i to nijesu usamljeni primjeri u muzičkoj literaturi). Ime simfonije, „Kosovska“, ukazuje na inspiraciju muzičkim folklorom, ne samo Albanaca sa Kosova, već i drugih naroda koji žive na tim

prostorima, jer se u njoj prepliću motivi muzejne pjesme, ali i zvona katoličke i pravoslavne crkve sa elementima albanskog i crnogorskog folklor.

U muzičkom smislu, djelo je svojevrsna oda muzičkoj arapskoj, otuda i njegov impresioniistički prizvuk. Sa zadivljujućom, nepresušnom melodijskom invencijom, kompozitor poput narodnog svirača ispreda beskrajnu raznovrsnost arapskih motiva, ali od njih tka moćni simfonijski zvuk znalački tretiranog poznoromantičarskog orkestra, čvrste arhitektonike, snažnih kontrasta između moćnih simfonijskih polifonih gradacija i nježnih oaza kolorizmom bogate lirike, naročito potencirane u dionici soliste, drvenih duvačkih i solističkih gudačkih instrumenata.

Monumentalno djelo

Do premijere u Crnoj Gori došlo je 41 godinu poslije nastanka Simfonije i 31 godinu poslije autorove smrti. Za života kompozitora, u Crnoj Gori praktično nijesu postojale mogućnosti za predstavljanje njegovih pretežno monumentalnih, kompleksnih dijela, poput dviju simfonija (1954, 1972), muzičke drame Legenda o smrti heroja, kantata Poema za njih i Jugoslavija, baleta Legenda o pobjedi i Nita,

Pastorale i igre za simfonijski orkestar (1956), Prizrenski akvarela za kamerni orkestar i drugih.

U Crnoj Gori Mulić je mogao biti poznat samo kao kompozitor vrlo popularne filmske muzike („Kapetan Leši“ kao najpoznatiji, ali ukupno osam filmova danas pohranjenih u Jugoslovenskoj kinoteci u Beogradu). Rođen u Gusinju 1923. godine, Mulić je poslije završenog puškarskog zanata i čuvene skopske velike medrese, u kojoj je stekao prva znanja o muzici, po okončanju Drugog svjetskog rata studirao kompoziciju u Beogradu kod Marka Tajčevića, a karijeru vezao uglavnom za kosovskometohijski prostor - Prizren i Prištinu. Radio je kao profesor, glavni muzički urednik i kompozitor Radio Prištine, a njegova djela su sa uspjehom izvođena u Jugoslaviji i Evropi - Berlinu, Minhenu i Beču. Ali, kao što se hrvatska muzika ne odriče svog Josipa Slavenskog koji je cjelokupnu karijeru gradio u Beogradu, niti Rusija Igora Stravinskog čija se kompozitorska karijera uglavnom odvijala u Parizu, Švicarskoj i SAD-u, tako i Crna Gora ne treba da se odriče Mulića, kao jednog od najznačajnijih autora u poslijeratnoj muzici. Ostaje nada da će poslije prošlogodišnjeg predstavljanja kamer-

nih i horskih kompozicija u KIC-u „BUDO TOMOVIĆ“ od gostujućih ansambala i solista iz Albanije (čime je u Podgorici obilježena trideseta godišnjica smrti autora) i ove crnogorske premijere simfonije na programu Crnogorskog simfonijskog orkestra, u Crnoj Gori početi odgovarajuće muzikološko i interpretatorsko istraživanje ovog bogatog kompozitorskog nasljeđa. To je nasljeđe danas, zbog političkih podjela i razdora u velikoj mjeri ugroženo jer su nasljednici, prinuđeni na izbjeglištvo u ratnim sukobima, u posjedu samo jednog dijela Mulićevog opusa. Nužna je, dakle, podrška zvaničnih institucija i države da se na odgovarajući način sačuva i prezentira ovo vrijedno kompozitorsko nasljeđe. Uspjeh u predstavljanju i tumačenju djela, ostvaren na ovom koncertu, treba da bude zalag za njegovu dalju promociju, ne samo u Crnoj Gori.

Prepoznata vrijednost

Stavljanjem na repertoar „Kosovske simfonije“ Redža Mulića, kao i kompleksnih, za orkestar virtuosno pisanih kompozicija Musorgskog i Čajkovskog, simfoničari potvrđuju ambiciju stalnog rasta zahtjeva i sposobnost odgovora na najsloženije interpretativne izazove. Posebno je zadovoljstvo što se nastup odvijao u punoj sali Crnogorskog narodnog pozorišta, jer je to pokazatelj da se istovremeno gradi ne samo orkestar, već i podgorička publika koja je nedvosmisleno prepoznala vrijednost poduhvata i dala punu podršku domaćim izvođačima.

ANGAŽOVANO, PREDANO I ODGOVORNO TUMAČENJE

Solistkinja Vesna Đokić bila je odgovorni i posvećeni tumač kompozitorske ideje, demonstrirala je najveće pijanističko umijeće i stoga vjerujemo da će joj biti pružena prilika da sa simfoničarima nastupi i kao izvođač nekog djela sa standardnog repertoara. Muzičarima orkestra i Radovanu Papoviću tematika Redža Mulića očigledno je bila prisno bliska i slušali smo istinski angažovano i predano tumačenje partiture, koje je od ogromne važnosti na premijernom predstavljanju jedne kompozicije.